

Druh vnitřního řídicího aktu

Sdělení vedoucího Oddělení nepojistných sociálních dávek č. 1/2023

Název vnitřního řídicího aktu:

Postup Úřadu práce ČR při prominutí povinnosti vrátit přeplatek na příspěvku na péči

Zrušuje:

Účinnost: od **1. 2 2023**

Účinnost: **na dobu neurčitou**

Vydává:

PhDr. Ing. Ondřej Muravecký

Datum:

25.01.2023

Podpis:

PhDr. Ing. Ondřej
Muravecký, v.r.

Počet originál. výtisků:

1

Číslo výtisku:

1/2

Skartační režim:

A

Článek I

Úvodní ustanovení

Vedoucí Oddělení nepojistných sociálních dávek vydává toto Sdělení za účelem sjednocení postupů krajských poboček Úřadu práce ČR a krajské pobočky pro hl. m. Prahu Úřadu práce ČR (dále jen „KrP“) v dávce příspěvek na péči (dále jen „PnP“) při rozhodování o prominutí povinnosti vrátit přeplatek podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSS“) a podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘ“).

Článek II

Přeplatek podle ZSS

Podle ustanovení § 22 odst. 1 ZSS je příjemce příspěvku, který přijal příspěvek nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo jinak způsobil, že příspěvek byl vyplácen neprávem nebo v nesprávné výši, povinen tento přeplatek vrátit. Povinnost vrátit přeplatek má také osoba, která po smrti oprávněné osoby přijala příspěvek nebo jeho část, které jí nenáležel.

Zákon tedy rozlišuje dvě různé situace, za nichž může vzniknout přeplatek.

1. Povinnost vrátit přeplatek se vztahuje na příjemce dávky. Příjemcem dávky je podle ustanovení § 19 ZSS oprávněná osoba nebo jím může být zákonný zástupce nebo opatrovník, nebo jiná fyzická osoba, jíž bylo nezletilé dítě svěřeno do péče. Je-li oprávněnou osobou nezletilé dítě, u něhož vystupuje rodič jako zákonný zástupce a příjemce PnP, povinnost vrátit přeplatek může vzniknout vždy pouze rodiči, nikoli dítěti.
2. Povinnost vrátit přeplatek se vztahuje i na jinou osobu, která přijímala PnP po úmrtí oprávněné osoby, i když tato osoba není příjemcem PnP podle ustanovení § 19 ZSS. Tato situace může nastat, pokud příjemce uvede podle ustanovení § 18 odst. 3 ZSS jako způsob výplaty účet jiné osoby. Příjemce přitom nemá povinnost uvést majitele účtu, na který je vyplácen PnP. ÚP proto zjišťuje majitele účtu až v případě, kdy zjistí, že PnP byl vyplácen na účet po úmrtí oprávněné osoby, a to podle ustanovení § 38 odst. 3 písm. i) zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Zjistí-li KrP situaci popsanou v ustanovení § 22 odst. 1 ZSS, zahájí správní řízení z moci úřední, v němž vydá rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek a stanoví výši přeplatku. O povinnosti vrátit přeplatek rozhoduje KrP, která PnP vyplácí nebo naposledy vyplácela a tato KrP také vybírá přeplatek.

Povinnost vrátit přeplatek nevzniká, jestliže přeplatek nepřesahuje částku 100 Kč. Vzhledem k výši a povaze PnP jako měsíční dávky tato situace v praxi nemůže nastat. Podle ustanovení § 22 odst. 2 ZSS nárok na vrácení přeplatku zaniká uplynutím 3 let ode dne, kdy byl vyplacen; tato lhůta neplyne po dobu řízení o opravném prostředku nebo o žalobě.

KrP může na žádost povinné osoby umožnit plnit povinnost vrátit přeplatek formou splátkového kalendáře.

Příklad 1:

Oprávněná osoba je příjemcem PnP ve výši 4 400 Kč, který je vyplácen na účet. Oprávněná osoba = příjemce ohlásí a doloží dne 6. 5., že byla v období od 20. 2. do 2. 5. hospitalizována. Nesplnila tak oznamovací povinnost ve stanovené lhůtě podle ustanovení § 21 odst. 2 písm. a) ZSS. Oprávněné osobě = příjemci se vyčíslí přeplatek za březen a duben ve výši 8 800 Kč. V tomto období PnP osobě nenáležel, neboť jí byla po celé uvedené kalendářní měsíce poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace.

Příklad 2:

Oprávněná osoba je příjemcem PnP ve výši 12 800 Kč, který je vyplácen na účet. KrP dne 6. 5. zjistila, že oprávněná osoba zemřela dne 20. 2., tato skutečnost nebyla oznámena a PnP byl v březnu a dubnu vyplacen. KrP zjistí, že majitelem účtu je osoba, která je poskytovatelem pomoci jako osoba blízká. Této osobě se vyčíslí přeplatek za březen a duben ve výši 25 600 Kč, neboť přijala PnP po úmrtí oprávněné osoby.

Článek III

Prominutí povinnosti vrátit přeplatek

Možnost prominout přeplatek upravuje ustanovení § 22 odst. 5 ZSS:

„Krajská pobočka Úřadu práce může rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit přeplatek, jde-li o částku do 20 000 Kč v každém jednotlivém případě nebo na základě předchozího souhlasu ministerstva, jde-li o částku nad 20 000 Kč v každém jednotlivém případě.“

Ze znění uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že KrP může rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit vyčíslený přeplatek, tedy individuálně vyhodnotí okolnosti jednotlivých případů, v nichž je osobou, které byla stanovena povinnost, o prominutí požádáno. Na prominutí povinnosti vrátit přeplatek není právní nárok. KrP může prominout buď vrácení celého přeplatku nebo jeho neuhrazené části, a to i v případě, že rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek je vykonatelné a částky jsou již vymáhány v rámci dělené správy celním úřadem. *(V těchto situacích KrP informuje celní úřad o podané žádosti a dle ustanovení § 156 odst. 1 písm. e) zákona*

č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“) požádá o posečkání úhrady daně. Současně zjistí aktuální stav vymáhání, tedy jaká částka byla dosud uhrazena (vymožena). Dle ustanovení § 162 odst. 3 daňového řádu KrP následně informuje celní úřad o výsledku řízení ve věci žádosti o prominutí vrátit přeplatek. V případech, kdy bylo částečně plněno, rozhoduje KrP jen o prominutí neuhrazené části přeplatku.)

Článek IV

Žádost o prominutí povinnosti vrátit přeplatek

Žádost o prominutí povinnosti vrátit přeplatek (dále jen „žádost o prominutí“) může podat pouze osoba, které byla tato povinnost uložena rozhodnutím, které nabylo právní moci.

Pokud je žádost podána před tím, než rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek nabylo právní moci, jedná se o podání žádosti zjevně právně nepřípustné a KrP takové řízení usnesením zastaví podle ustanovení § 66 odst. 1 písm. b) SŘ.

Žádost o prominutí je podáním podle ustanovení § 37 SŘ a může být podána písemně, elektronicky nebo ústně do protokolu u správního orgánu, který rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek vydal, a musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti. Podáním žádosti o prominutí k věcně a místně příslušnému správnímu orgánu je zahájeno správní řízení.

Pokud je žádost o prominutí podána po lhůtě splatnosti stanovené v rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek a tedy poté, co byla pohledávka předána příslušnému právnímu útvaru, je nutno o této skutečnosti informovat příslušný právní útvar.

Článek V

Správní řízení o žádosti o prominutí povinnosti vrátit přeplatek

Správní řízení o žádosti o prominutí se vede v souladu se SŘ. V řízení se vždy vydává rozhodnutí. Rozhodnutí se týká celého přeplatku jako jedné částky, nebo dosud neuhrazené části přeplatku.

KrP ve správním řízení vyhodnocuje důvody, pro které účastník žádá o prominutí přeplatku. Může tedy posuzovat situaci, která zapříčinila vznik přeplatku a v jejímž důsledku nastaly okolnosti popsané v ustanovení § 22 odst. 1 ZSS. Dále může posuzovat aktuální situaci účastníka řízení, tedy sociální a finanční situaci a možnosti osoby vrátit přeplatek. Vzhledem k charakteru žádosti o prominutí je na uvážení KrP, jaké konkrétní skutečnosti bude považovat za rozhodné a nezbytné jako podklad pro rozhodnutí o žádosti. V řízení o žádosti o prominutí lze vyzvat účastníka řízení k doložení některých skutečností, které se jeví jako nutné pro rozhodnutí ve věci.

Příklad 1:

Účastník řízení, který podal žádost o prominutí, uvádí ve své žádosti, že nemá finanční prostředky na to, aby přeplatek uhradil a ani na to, aby jej hradil ve splátkách. Současně sděluje, že pobírá sociální dávky a nemá žádné příjmy z výdělečné činnosti. V takovém případě KrP vlastní činností zjistí informace o tom, zda, jaký typ dávky a v jaké výši účastník řízení pobírá a nevyzývá jej, aby tuto skutečnost doložil.

Příklad 2:

Účastník řízení, který podal žádost o prominutí, uvádí ve své žádosti, že nemá dostatek finančních prostředků, aby přeplatek uhradil. Uvádí, že úspory v hotovosti, které chtěl na úhradu přeplatku použít, mu byly odcizeny. V takovém případě může KrP vyzvat účastníka řízení, aby doložil například podání trestního oznámení na Policii ČR. Jedná se o podklad, k němuž KrP může přihlédnout při rozhodování o žádosti.

1. Rozhodnutí o prominutí

KrP v řízení o žádosti o prominutí vydává rozhodnutí, že rozhodl prominout povinnost vrátit přeplatek ve stanovené výši. Výše přeplatku musí být totožná jako v pravomocném rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek. Pokud byla uhrazena část vyčísleného přeplatku, rozhoduje se pouze o dosud neuhrazené části přeplatku. V tomto případě je účastník řízení vyhověno v plném rozsahu a nemusí mu být dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí podle ustanovení § 36 odst. 3 SŘ. Dále pak při vyhovění v plném rozsahu rozhodnutí nemusí podle ustanovení § 68 odst. 4 SŘ obsahovat odůvodnění. Proti rozhodnutí je přípustné odvolání. Po nabytí právní moci rozhodnutí věcný útvar informuje ekonomický útvar za účelem odepsání pohledávky; a právní útvar za účelem ukončení vymáhání pohledávky, případně informování celní správy.

2. Rozhodnutí o neprominutí

KrP v řízení o žádosti o prominutí vydává rozhodnutí, že zamítá žádost o prominutí povinnosti vrátit přeplatek ve stanovené výši. Výše přeplatku musí být totožná jako v pravomocném rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek. Pokud byla uhrazena část vyčísleného přeplatku, rozhoduje se pouze o dosud neuhrazené části přeplatku. V tomto případě se postupuje podle ustanovení § 36 odst. 3 SŘ a vydané rozhodnutí musí obsahovat odůvodnění podle ustanovení § 68 odst. 3 SŘ. V odůvodnění se uvedou důvody výroku rozhodnutí, včetně podkladů pro jeho vydání a úvahy, kterými se KrP řídila při jejich vyhodnocení. Proti rozhodnutí je přípustné odvolání.

Článek VI Souhlas ministerstva

Nutnost předchozího souhlasu ministerstva ukládá ustanovení § 22 odst. 5 ZSS. Souhlas ministerstva si KrP vyžádá pouze v případech, kdy se jedná o přeplatek nebo

neuhrazenou část přeplatku vyšší než 20 000 Kč a současně KrP po shromáždění a uvážení všech podkladů pro vydání rozhodnutí chce rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit přeplatek.

Jedná-li se o přeplatek nebo neuhrazenou část přeplatku vyšší než 20 000 Kč a KrP po shromáždění a uvážení všech podkladů chce rozhodnout o zamítnutí žádosti o prominutí povinnosti vrátit přeplatek, souhlas ministerstva se nevyžaduje.

Pro účely vydávání tohoto souhlasu/nesouhlasu je zřízena komise, a to Rozhodnutím ministryně č. 8/2018 „Zřízení Komise pro vydávání předchozího souhlasu s prominutím povinnosti vrátit přeplatek na dávce“ ve znění pozdějších dodatků.

Žádost o předchozí souhlas ministerstva:

- adresuje se Sekci sociálního pojištění a nepojistných dávek, Komisi pro vydávání předchozího souhlasu s prominutím povinnosti vrátit přeplatek na dávce, odesílá se datovou schránkou
- žádost obsahuje kromě standardních náležitostí (jako je označení správního orgánu, účastníka řízení, věc, ve které je řízení vedeno) také popis shromážděných podkladů a úvahy při jejich vyhodnocení, které vedou KrP k závěru, že hodlá prominout povinnost vrátit přeplatek
- přílohou žádosti je kopie správního spisu ve věci prominutí vrátit přeplatek
- po odeslání žádosti o předchozí souhlas ministerstva se podle ustanovení § 64 odst. 1 písm. e) SŘ přerušuje řízení.

Poté, co KrP obdrží stanovisko ministerstva, zašle účastníku řízení v souladu s ustanovením § 65 SŘ vyrozumění o tom, že se pokračuje v řízení a současně mu v případě nesouhlasného stanoviska ministerstva v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 SŘ umožní seznámit se s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim. KrP se při rozhodnutí musí řídit stanoviskem ministerstva. Postupy při vydání rozhodnutí jsou pak totožné jako v Článku V.

Článek VII

Závěrečné ustanovení

Toto sdělení je závazné pro všechny zaměstnance nepojistných sociálních dávek.

Přílohy:

Příloha č. 1 Rozhodnutí ministryně č. 8/2018 „Zřízení Komise pro vydávání předchozího souhlasu s prominutím povinnosti vrátit přeplatek na dávce“ ve znění pozdějších dodatků

Příloha č. 2 Vzor žádosti o předchozí souhlas ministerstva práce a sociálních věcí